

Renovar-se o morir

La necessitat que tenen els premis literaris de renovar-se, d'oferir noves idees al públic, s'ajunta amb un augment d'oportunitats per a aquells que hi accedeixen. Tot amb la idea d'infondre vida a unes estructures massa encarcarades. Alguns premis semblen haver acceptat el repte.

XRT

Els temps canvien. Això no és cap troballa i, a més, potser són les arts literàries les que necessiten una major atenció en aquest sentit: durant els últims anys han estat envaïdes —també elles, ¡tan pures!— pels corrents vertiginosos d'aquest final de segle. Així, conceptes com *moda*, *renovació*, *trànsit* i altres han començat a tenir importància, i han fet que la tan pretesa actualitat dels nostres dies pugui arribar a ser el fruit d'una fira del llibre, d'una nit premiable, d'un anunci encertat en el lloc adient. El temps és a hores d'ara una cursa ferotge contra l'actualitat de demà... Així, ser novel·lista és publicar una novel·la a l'any o, si més no, posar al mig algun llibre de contes, uns poemes solts, 55 col·laboracions a tot arreu. Fóra bo ara, quan tant es parla de dietaris, memòries, llibres de viatges, que la memòria es convertira en només cosa d'un dia.

Però aquest és només un vessant del problema, ja que les editorials, en adonar-se de la necessitat de canvi que tenen els prestatges de les llibreries i, per unes estranyes lleis econòmiques i de mercat, han augmentat progressivament la seua producció fins a un punt impensable fa deu anys. El resultat de tot això és una demanda d'originals que aboca, potser massa sovint, a publicar textos que ratllen els límits del permisible —les causes necessitarien un altre article: poca dedicació, urgència editorial o urgència d'una incerta i fuggissera glòria, etc.—, i, és clar, amb aquesta urgència atabalant escriptors de tota mena, els premis literaris suren entre un mar de contradiccions arrossegades des d'aquells temps quan calia publicar i premiar no obstant la qualitat, perquè el país, la llengua i al-

tres raons de pes ho demanaven. Que molts escriptors prefereixen ara no presentar-se a cap premi, i no sols de boqueta, com ocorre massa vegades —després un veu el seu nom en totes les llistes de premiats—, sinó com a postura davant de la certa facilitat amb què un original decent troba el camí de l'editor.

La importància dels premis com a fenomen social continua, però, suposant molt de cara a una determinada concepció de la cultura com a mecenatge del poder cap a una societat que no genera prou oportunitats als artistes. Així, un premi literari pot justificar sovint el treball cultural d'una institució pública davant de l'electorat; és el cas d'algunes ciutats que presumeixen durant una setmana del seu premi —omplen de pancartes la ciutat, organitzen tota mena d'àpats informatius—, però poc més tard, una setmana tot al més, com una pluja veloç de primavera, la mateixa ciutat, capital de la cultura, es convertirà en el desert més àrid.

Una oferta més àmplia

La desaparició progressiva de petits i mitjans premis ha estat, doncs, la norma d'aquests últims anys, incapaçs d'aglutinar, any rere any, prou quantitat d'originals per a mantenir la seva dignitat. D'altra banda, els premis de certa anomenada han hagut d'incloure dins la seua oferta activitats paral·leles per tal d'assolir una projecció més

Aspecte de la Nit dels Bertrana, un dels premis que ha encetat la difícil tasca de la renovació.

gran —no cal dir que el resultat directe d'això ha estat un guany per a la cultura i per a tot aquell que no estava directament relacionat o implicat en el premi en si i s'ho veia d'una manera més aviat llunyana. Les setmanes culturals al voltant dels premis Josep Vallverdú de Lleida i Prudenci Bertrana de Girona, l'Encontre d'Escriptors dels Premis Octubre de València, són una bona mostra de tot això. Però, a més, s'han hagut d'inventar noves fórmules per a atraure els escriptors —curiós això d'atraure els escriptors a un premi literari—, així, l'anunci dels Bertrana d'enguany, que ofería la traducció immediata de l'obra guanyadora al francès, ha despertat algunes consciències amb mala memòria.

El procés encetat es troba, no obstant, al seu començament i potser caldrà esperar alguns anys més per a saber cap a on s'adrecen els premis literaris. De moment, sembla que el món literari ha guanyat en atenció per part del públic i que les idees comencen a brollar. ¡Déu n'hi do! □